Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003798

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-09-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 8 від 27.01.2026

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петренко Євгенія Миколаївна
2. Yevheniia Petrenko

Кваліфікація: 035

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0254-1241

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 035 Філологія

Дата захисту: 06-01-2026

Спеціальність за освітою: Переклад

Місце роботи здобувача: Херсонський національний технічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05480298

Місцезнаходження: Бериславське шосе, Херсон, 73008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10965

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21

Тема дисертації:

1. Мовні засоби вираження емоції «розпач» у структурно-мотиваційному, лексико-парадигматичному і лексико-синтагматичному аспектах (на матеріалі лінгвістичних корпусів української, болгарської, англійської та німецької мов)

2. Linguistic means of expressing the emotion of ‘despair’ in structural-motivational, lexical-paradigmatic and lexical-syntagmatic aspects (based on linguistic corpora of Ukrainian, Bulgarian, English and German languages)

Реферат/анотація:

1. Пропонована дисертаційна робота – комплексне дослідження мовної репрезентації вищої емоції «розпач» у слов’янських (на прикладі, української та болгарської мов) та германських (на прикладі англійської та німецької мов). Сучасні лінгвістичні дослідження характеризує посилений інтерес до з’ясування універсальних і етноспецифічних способів концептуалізації дійсності в мовах світу, зокрема до проблеми репрезентації емоцій. Мету наукової праці становило зіставне дослідження мовної репрезентації емоції розпач в англійській, німецькій, українській та болгарській мовах на матеріалі лексикографічних джерел і лінгвістичних корпусів. Дослідження здійснено на матеріалі лінгвістичних корпусів BNC, COCA, «Leipzig

Corpora Collection», ГРАК, «Mannheimer Korpus für Deutsche Sprache», Український національний лінгвістичний корпус, «Български национален корпус». Було встановлено, що на лексичному рівні емоція розпач вербалізується номінативним полем, сформованим різноструктурними мовними засобами, котрі називають, виражають, а також описують емоцію. До ядерних емотивів-номінативів на позначення розпачу належать укр. розпач/відчай, англ. despair, нім. Verzweiflung, та бол. отчаяние. У контексті дослідження емоцій велику роль відіграють метафори, оскільки експерієнцер передає душевні переживання через тілесний досвід, тобто метафори слугують одним із основних засобів розуміння і мовної репрезентації емоцій, у т. ч. розпачу, а також формування поняття про переживання емоції експерієнцером, його стадії та компоненти. На позначення емоцій використовуються усі типи когнітивних метафор (онтологічні, орієнтаційні та структурні). У результаті проведеного дослідження було сформульовано й оформлено типовий сценарій переживання розпачу, в основі якого лежить аналіз метафор, буквальних мовних засобів і сполучуваності емотивів-номінативів. Усі названі елементи об'єднуються, створюючи культурну модель емоції, тобто уявлення про неї. Змодельований нами сценарій переживання емоції розпач містить як обов'язкові, так і додаткові компоненти, від яких залежить, якими будуть наслідки переживання цієї емоції. Переживання емоції розпач має як універсальні, так і національноспецифічні реалізації цього сценарію.

2. The proposed dissertation is a comprehensive study of the linguistic representation of the higher emotion of despair in Slavic (using Ukrainian and Bulgarian as examples) and Germanic (using English and German as examples) languages. Contemporary linguistic research is characterised by an increased interest in identifying universal and ethno-specific ways of conceptualising reality in the languages of the world, in particular the problem of representing emotions. The aim of this scientific paper was to conduct a comparative study of the linguistic representation of the despair emotion in English, German, Ukrainian and Bulgarian languages based on lexicographical sources and linguistic corpora. The research was conducted using the following linguistic corpora the BNC, the COCA, the Leipzig Corpora Collection, General Regional Annotated Corpus of the Ukrainian Language, the Mannheimer Korpus für Deutsche Sprache, the Ukrainian National Linguistic Corpus, the Bulgarian National Corpus. It was established that at the lexical level, the emotion of despair is verbalised by a nominative field formed by structurally diverse linguistic means that name, express, and describe the emotion. The core emotive-nominative words for despair include Ukrainian розпач/відчай, English despair, German Verzweiflung, and Bulgarian отчаяние. Metaphors play an important role in the study of emotions, as the experiencer conveys emotional experiences through bodily experience, i.e. metaphors serve as one of the main means of understanding and linguistic representation of emotions, including despair, as well as the formation of the concept of the experiencer's emotional experience, its stages and components. All types of cognitive metaphors (ontological, orientational and structural) are used to denote emotions. As a result of the study, a typical scenario of experiencing despair was formulated and formalised, based on the analysis of metaphors, literal concepts and the combinability of emotive-nominative expressions. All these elements are combined to create a cultural model of emotion, i.e. a representation of it. The scenario we have modelled for experiencing the emotion of despair contains both mandatory and additional components, which determine the consequences of experiencing this emotion. The experience of despair has both universal and nationally specific manifestations of this scenario.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Петренко Є. М. До проблеми вербалізації емоцій. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2018. Вип. 37. Т.4. С.81-83.
- Петренко Є. М. Концептуалізація основних вербалізаторів емоції “розпач” в українській та англійській мовах. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. Вип. 43. Т.5. С. 109-111.
- Петренко Є. М. Семантичне поле емоції «розпач» в українській та російській мовах. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика. 2019. Вип. 35. С. 210-215.
- Петренко Є. М. Тілесні прояви емоції «розпач» у мовному вимірі (на матеріалі англійської, німецької, російської та української мов). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Германістика та міжкультурна комунікація. 2020. Вип.2. С. 58–64.
- Петренко Є. М. Колокації з компонентом «розпач» в англійській, німецькій та українській мовах і деякі особливості їх відтворення при перекладі. Нова філологія. 2021. Вип. 83. С. 208-212.
- Петренко Є. М. Метафорична репрезентація емоції «розпач» (на матеріалі англійської, німецької, російської та української мов). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. Вип. 35. Т. 7. С. 113-120.
- Петренко Є. М. Аналіз комбінаторики та семантики ядерних емотивів-номінативів на позначення «розпачу» з іменниками в українській, російській, англійській та німецькій мовах. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 48. Т. 3. С. 125–132.
- Петренко Є. М. Сполучуваність ядерних емотивів-номінативів на позначення «розпачу» з прикметниками та її вплив на семантику (на матеріалі англійської, німецької, болгарської та української мов). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. Вип. 82. Т. 2. С. 303-309.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: розвиток гуманітарної сфери суспільства, а відтак – і опосередкований вплив на економічний розвиток держави

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U108482

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зимовець Галина Вікторівна

2. Halyna Zymovets

Кваліфікація: к.філол.н., с.н.с., 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6232-7469

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голубовська Ірина Олександрівна
2. Iryna O. Holubovska

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1870-4914

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Аскерова Ірина Аліївна
2. Iryna A. Askerova

Кваліфікація: к.філол.н., доц., 10.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Малаш Олександра Василівна

2. Oleksandra V. Malash

Кваліфікація: к. філол. н., 10.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5726-5646

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєнко Лариса Іванівна

2. Larysa Nikolayenko

Кваліфікація: к.філол.н., с.д., 10.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2834-1208

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради — Тараненко Олександр Онисимович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні — Тараненко Олександр Онисимович

Відповідальний за підготовку облікових документів — Гончаренко Аліна Володимирівна

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна